

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Další typy pohledávek v insolvenčním řízení - 2. část

Pohledávka osoby odpovědné za správu domu a pozemku

„Je-li předmětem zajištění neužívaná bytová jednotka, patří mezi náklady spojené s její správou, jež se ve smyslu ustanovení § 298 odst. 2 IZ odečítají od výtěžku zpeněžení, i náklady vynaložené na spotřebované energie a služby související s chodem a provozem (společných částí) domu, v němž se bytová jednotka nachází.“[1]

„Nejsou-li v době po prohlášení konkursu na majetek vlastníka bytové jednotky řádně hrazeny náklady spojené s její správou, je společenství vlastníků jednotek oprávněno takto vzniklou pohledávku uplatňovat vůči insolvenčnímu správci dlužníka jako osobě s dispozičním oprávněním. Jde o pohledávku za majetkovou podstatou podle § 168 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona bez ohledu na to, zda a kdo bytovou jednotku užívá.“[2]

S účinností od 1.12.2017[3] došlo k novelizaci nejen insolvenčního zákona (ale i občanského soudního řádu a exekučního řádu) tak, že v případě zpeněžení zajištěné bytové jednotky (podle zákona o vlastnictví bytů nebo občanského zákoníku) má osoba oprávněná za správu domu a pozemku[4] právo na uspokojení své uplatněné pohledávky související se správou domu a pozemku přednostně před zajištěným věřitelem.

Zákonodárce tak učinil s cílem odstranit společensky nežádoucí stav v postavení vlastníků jednotek v domech, ve kterých vzniklo spoluvlastnictví nemovité věci, neboť pokud jeden ze spoluvlastníků nehradí svou část nákladů na správu domu a pozemku, jeho dluh musí de facto vyrovnat ostatní platící vlastníci.[5] V případě prodeje takové jednotky i při přihlášení této pohledávky ve většině případů výtěžek dostane přihlášený zajištěný věřitel (bez ohledu na to, zda sám inicioval prodej jednotky nebo prodej byl iniciován osobou odpovědnou za správu domu a pozemku a zajištěný věřitel se pouze přihlásil např. do exekučního řízení apod.).

Zákonodárce tak alespoň částečně dal možnost úhrady těchto pohledávek. Do 31.5.2019 za uplatněnou pohledávku osoby odpovědné za správu domu a pozemku bylo možné považovat jak pohledávku přihlášenou, tedy vzniklou do rozhodnutí o úpadku, tak i pohledávku vzniklou po rozhodnutí o úpadku a uplatněnou podle § 203 IZ. Tento věřitel byl uspokojen z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění (rozuměj bytové jednotky) až do výše 1/10 z výtěžku zpeněžení. „Pokud by celková jeho pohledávka byla vyšší, uspokojí se nejprve pohledávka vzniklá po rozhodnutí o úpadku.“[6] S účinností od 1.6.2019[7] však došlo ke změně tak, že se uspokojuje pouze přihlášená pohledávka do výše 1/10 počítané však po odečtení částek nákladů spojených se správou a zpeněžením a po odečtení částky připadající na odměnu insolvenčního správce.

Touto změnou tak došlo k opětovnému zhoršení postavení osoby odpovědné za správu domu a pozemku, neboť jednak musí svou pohledávku vždy přihlásit do insolvenčního řízení a základna pro výpočet jejího dílu z výtěžku zpeněžení je mnohem nižší.[8]

„V insolvenčních řízeních zahájených po 1. 6. 2019 anebo před dnem 1. 6. 2019, kde ale bude rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku zveřejněno až po 1. 6. 2019, budou přednostně před zajištěným věřitelem, pokud bytová jednotka bude předmětem zajištění, uspokojovány pohledávky společenství vlastníků související se správou domu a pozemku, pouze pokud jde o pohledávky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení na majetek dlužníka. Pohledávky tohoto typu vzniklé po zahájení insolvenčního řízení budou mít postavení pohledávek za podstatou a jako takové také budou uspokojovány.“[\[9\]](#)

Pohledávky věřitelů vzešlých z řízení o pozůstalosti

„Nedošlo-li k odloučení pozůstalosti (§ 1709 o. z.) a je-li do soupisu majetkové podstaty (§ 205 insolvenčního zákona) zapsán majetek, který nabyl dlužník z dědictví, může věřitel pohledávky, která má původ v dluhu zůstavitele, k jehož zaplacení je nyní povinen dlužník, uplatnit toto své právo vůči dlužníkovi v insolvenčním řízení (§ 14 odst. 1 insolvenčního zákona).

Nabyli-li dlužník dědictví po zůstaviteli až v průběhu insolvenčního řízení v době po marném uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku k přihlášení pohledávek, není věřitel pohledávky, která má původ v dluhu zůstavitele, bez dalšího zbaven práva uplatnit ji též vůči dlužníkovi podáním přihlášky (§ 173 a násl. insolvenčního zákona). Insolvenční soud je povinen takového věřitele vyzvat, aby v (procesní) lhůtě k tomu určené sdělil, zda uplatňuje právo na uspokojení dluhu zůstavitele vůči dlužníkovi a poučit jej, že po marném uplynutí určené lhůty bude mít za to, že takové právo neuplatnil.

Věřitel pohledávky, která má původ v dluhu zůstavitele, má právo, aby jeho pohledávka byla uspokojena v insolvenčním řízení dlužníka (dědice) podle schváleného způsobu oddlužení nebo v konkursu způsobem stanoveným v insolvenčním zákoně, avšak jen do výše ceny nabytého dědictví.“[\[10\]](#)

Pohledávky věřitelů z úvěrového financování

Insolvenční správce může pro udržení nebo obnovení provozu podniku dlužníka, který je součástí majetkové podstaty, uzavřít smlouvy o úvěru a obdobné smlouvy[\[11\]](#), jakož i smlouvy na dodávky energií a surovin, včetně smluv o zajištění splnění těchto smluv. Vždy však smlouvy musí být uzavřeny za obvyklých obchodních podmínek.[\[12\]](#) Neobdrží-li insolvenční správce lepší nabídku, přednostní právo k uzavření těchto smluv mají dosavadní zajištění věřitelé, obdobně dosavadní věřitelé ze smluv na dodávky energií a surovin.[\[13\]](#) Toto ustanovení upravuje postup při zajištění dalšího provozu dlužníkovy podniku.[\[14\]](#) K uzavření těchto smluv je však oprávněn i dlužník, pokud má dispoziční oprávnění nebo dlužník po dobu trvání moratoria.[\[15\]](#) Těmito smlouvami má být nejen udržen nebo obnoven provoz obchodního závodu, který je součástí majetkové podstaty (tj. dlužníkovy závodu), ale i závodu ve vlastnictví jiné osoby, pokud je součástí majetkové podstaty dlužníka. K uzavření těchto smluv je nutný souhlas věřitelského orgánu. Pohledávky z těchto smluv jsou pohledávkami za majetkovou podstatou. Pohledávka věřitele z úvěrového financování, kterou přijal dlužník s dispozičními oprávněními nebo insolvenční správce po povolení reorganizace k dosažení jejího účelu, je pohledávkou za majetkovou podstatou[\[16\]](#), která se uspokojí před všemi jinými pohledávkami s výjimkou výdajů a odměny insolvenčního správce[\[17\]](#).[\[18\]](#)

„Rozlišování věřitelů dle § 41 odst. 2 má význam při reorganizaci. Je-li věřitelem z úvěrového financování osoba, která neměla přednostní právo k jeho poskytnutí podle § 41 odst. 2, má její pohledávka z úvěrového financování stejné pořadí jako pohledávky zajištěných věřitelů, kteří svého práva podle § 41 odst. 2 nevyužili. Mezi zajištěné věřitele, kteří svého práva podle § 41 odst. 2 nevyužili, se pohledávka věřitele z úvěrového financování rozdělí v poměru, v němž jsou ke dni poskytnutí úvěrového financování k sobě navzájem hodnoty věcí, práv a pohledávek sloužících k

zajištění pohledávek zajištěných věřitelů, stanovené znaleckým posudkem (§ 357 odst. 2).“[19]

„Samotná skutečnost, že věřitel poskytl dlužníku plnění, aniž požadoval jeho okamžité zaplacení, neznámá, že by pohledávka z titulu takového plnění byla pohledávkou z úvěrového financování (§ 41 odst. 1 insolvenčního zákona). Pro posouzení, zda dlužník platbou odvrátil hrozící škodu, je zpravidla rozhodující povaha platbou hrazeného plnění a jeho význam pro majetkovou podstatu dlužníka.“[20]

Pohledávky věřitelů při úpadku finančních institucí

V případě úpadku finančních institucí[21] insolvenční zákon zakládá mnohé odlišnosti. V první řadě při úpadku těchto institucí se postupuje podle zákona upravujícího ozdravné postupy a řešení krize na finančním trhu a zcela vylučuje aplikaci ustanovení o moratoriu, reorganizaci a oddlužení.

Zahájené insolvenční řízení nemá vliv na věcná práva věřitelů nebo třetích osob k majetku dlužníka, který se v okamžiku rozhodnutí o úpadku nachází na území jiného členského státu EU nebo EHS.

Věřiteli je tak zachováno a) právo zpeněžit majetek dlužníka a uspokojit se z jeho výtěžku, zejména na základě zástavního práva, b) výhradní právo na plnění, zejména při zajištění zástavním právem k pohledávce nebo postoupením pohledávky, c) právo požadovat vydání majetkové hodnoty nebo náhrady od kohokoli, kdo ji drží nebo užívá pro vůli oprávněné osoby, d) právo požívat plody.[22]

Insolvenční řízení není překážkou pro uplatnění práva prodávajícího plynoucí z výhrady vlastnického práva vůči dlužníku jako kupujícímu, nachází-li se v okamžiku prohlášení konkursu majetek na území jiného členského státu EU nebo EHS. Taktéž není důvodem pro odstoupení od kupní smlouvy, u níž je dlužník prodávajícím a zboží již bylo dodáno, nebo pro ukončení takové smlouvy, rovněž nebrání v nabytí vlastnického práva, pokud se majetek v době prohlášení konkursu nachází na území jiného členského státu EU nebo EHS. Věřitel taktéž má právo požadovat započtení pro pohledávce dlužníka, pokud toto započtení povoluje právo, jímž se řídí pohledávka dlužníka.[23]

Pohledávky věřitelů těchto institucí vyplývající z účetnictví dlužníka se pokládají za přihlášené. Okamžikem přihlášení pohledávky je prohlášení konkursu. Tomuto věřiteli tuto skutečnost (a podstatné okolnosti o řízení) musí oznámit insolvenční správce do 60 dnů ode dne prohlášení konkursu.

Mgr. Bc. Milan Horák,
asistent soudce
Krajský soud v Ústí nad Labem

e-mail: MHorak@ksoud.unl.justice.cz

[1] Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 NSČR 94/2014, ze dne 28.4.2017

[2] Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 ICdo 97/2016, ze dne 31.10.2018

[3] Zákon č. [291/2017](#) Sb.

[4] § 1190 občanského zákoníku

[5] Jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu č. [291/2017](#) Sb.

[6] Komentář k § 298 IZ ke dni 1.1.2018, ASPI

[7] Resp. zjištění úpadku po 1.6.2019

[8] Při zpeněžení předmětu zajištění ve výši 1 000 000 Kč tak původně osoba oprávněná za správu domu a pozemku měla nárok na plnění až do výše 100 000 Kč, podle současné úpravy se od 1 000 000 Kč nejprve odečtou náklady na správu a zpeněžení (zákonný limit 9 %, tedy 90 000 Kč) a odměna insolvenčního správce ve výši 9 % (81 900 Kč bez DPH, 99 099 Kč s DPH), tedy 1/10 činí částku 82 810 Kč, resp. 81 090 Kč.

[9] Komentář k § 298 IZ ke dni 1.11.2019, ASPI

[10] Usnesení VS Praha, sp.zn. 4 VSPH 671/2017, ze dne 4.5.2017

[11] Např. úvěr podle § 2395 a násl. OZ nebo zápůjčka podle § 2390 a násl. OZ

[12] § 41 odst. 1 IZ

[13] § 41 odst. 2 IZ

[14] Důvodová zpráva k § 41 a 42 IZ

[15] § 42 odst. 3 IZ

[16] Podle § 168 odst. 1 písm. f) IZ

[17] § 357 odst. 1 IZ

[18] Komentář k § 41 ke dni 1.1.2018, ASPI

[19] Komentář k § 41 ke dni 1.1.2018, ASPI

[20] Rozsudek Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 ICdo 17/2016, ze dne 27.3.2018

[21] Definovaných v § 367 odst. 1 IZ při splnění podmínek podle odst. 2

[22] § 369 odst. 1 IZ

[23] § 369 odst. 2 IZ

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva - právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti - jaké přinesla změny?](#)
- [Přelomové rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci subrogačního regresu výstavce finanční záruky](#)